

hic me inveniet¹? putas isti oculi mei videbunt, per quem cordis oculi revelabuntur? Dicebat ista in orationibus suis, et pro desiderio suo accepit responsum, quod non gustaret mortem, nisi prius videret Christum Domini. Gestabat eum Maria mater ejus infantem: vidit ille, et agnovit. Ubi noverat quem agnovit? An intus est revelatus, qui foris est natus? Vidit, et agnovit. Agnovit Simeon infantem tacentem; et occiderunt Judæi juvenem mirabilia facientem. Cum ergo cognovisset, accepit in ulnas suas, hoc est, in brachia sua, amplexatus est eum. Portabat a quo portabatur. Ipse enim est Christus sapientia Dei, attingens a fine usque ad finem fortiter, et disponens omnia suaviter². Quantus ibi erat, et quam magnus, quam parvus factus erat? Parvus factus, parvos quærebat. Quid est, parvos quærebat? Non superbos, non elatos; sed humiles et mites colligebat. In præsepi dignatus est poni, ut esset piorum cibaria jumentorum. Accepit ergo eum Simeon in brachia sua, et dixit: « Nunc dimittis, » Domine, servum tuum in pace³. » Dimittis in pace, quia video pacem. Quare ergo dimittis in pace? « Quoniam » viderunt oculi mei salutare tuum⁴. » Salutare Dei, Dominus Jesus Christus. « Annuntiate diem ex die salutare ejus⁵. »

IV. Habetis ergo pueri puerum Jesum, sancti senes senem Simeonem. Si autem quæritis, ut et conjugatus aliquis vir testimonium Domino perhibeat, Zachariam considerate. Nemo ergo quærat aliud, fratres mei, Christiani fideles, aut virgo, aut vidua, aut conjugata, aut puer, aut continens, aut uxoratus: quidquid plus esse quis voluerit, non invenit quemadmodum ad Christum

¹ Cod. Cass. 106, fol. 161. Putas hic me inveniat ista nativitas? —
² Sap. viii, 1. — ³ Luc. ii, 29. — ⁴ Ibid. 30. — ⁵ Psal. xc, 2. — Cod. Cass. 106, fol. 161. Ideo salutare Dei se vidisse gratulando non tacuit.

pertineat. Non invenimus testimonium perhibuisse Christo adulteros, fornicatores, immundos. Et ut a talibus ei testimonium perhiberetur, ipse præstitit, ipse donavit. Non enim quisquam sanctus viribus suis. Exultemus ergo, charissimi. Ab hodierno die crescunt dies. Crede in Christum, et crescit in te dies. Credidisti? Inchoatus est dies. Baptizatus es? Natus est Christus in corde tuo. Sed numquid Christus natus sic remansit? Crevit, ad juventutem pervenit: sed in senectutem non declinavit. Crescat ergo et fides tua, robur inveniat, vetustatem nesciat. Sic pertinebis ad Christum Filium Dei, in principio Verbum apud Deum; Verbum Deum; sed Verbum carnem factum, ut habitaret in nobis. Majestas ibi latebat, ubi infirmitas apparebat. In manus suas Simeon infirmitatem accepit, sed majestatem intus agnovit. Nemo contemnat natum, si vult esse renatus. Ad illum pertinuit propter nos nasci, ad nos pertineat in illo renasci: qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO CCCLXXI¹.*De Nativitate Domini, III.*

I. NATUS est nobis hodie Salvator; et ideo hodie omni mundo Sol verus exortus est. Deus homo factus est, ut homo Deus fieret: et ut servus in Dominum verteretur, formam servi Dominus accepit. Habitavit in terris habitator coelorum, ut homo habitator terræ habitaret in coelis. Natus est ergo nobis Salvator, passus est diem par-

¹ Alias de Diversis 22.

tus repudiatae Legis conceptus : natus autem de Patre semper, de matre semel. Etenim Domini nostri Jesu Christi duas accepimus natiuitates : primo divinam, deinde humanam, sed plane utramque mirabilem : in illa ut matris, in hac ut patris officia cessarent : unam aeternam, ut crearet temporales ; alteram temporalem, ut praestaret aeternos. Ille ergo in forma Dei Patri aequalis, ille in forma servi Patri subditus. Ille tam parvus, ut ederetur a foemina ; sed tam magnus utique permansit, ut non separaretur a Patre. Has ergo Domini natiuitates etiam duo Evangelistarum testantur principia. Unus enim de natiuitate divina ita ait : « In principio erat Verbum, » et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum : » hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum » facta sunt, et sine ipso factum est nihil¹. » De hac vero natiuitate humana, ita Evangelista alius refert : « Liber generationis Jesu Christi filii David². » Hic ergo natalis Domini, hic secundae natiuitatis dies est : exultemus et laetemur in eo. Nec immerito, aucto jam ab hinc die, hodie lux incrementum accipit ; cum humano generi in hoc utique die vera lux venerit : ut recte dies tramitem solis augeat, quo nobis hunc, per quem tenebris mortis absolveremur, invexit. Hunc ergo Prophetae annuntiantes, tanquam lucernae, venturum, praecesserunt diem ortus ejus, et miracula quae esset gesturus in carne, clarissimis praeconiis ediderunt. Rectum namque erat, ut praedicaretur esse venturus ; ne cum venisset, dubitaretur. Hic itaque Deus noster, homo inter homines conversatus est. Apparuit enim videntibus homo, intelligentibus Deus : hominem intuentibus offerens, credentibus Deum servans. Ergo infirmos salvavit aspectus infirmitatis ejus : firmos quaerit contemplatio Divinitatis ejus.

¹ Joan. 1, 1-3. — ² Matth. 1, 1.

II. Obsecro vos, charissimi, intuemini quam magnum sit hoc mysterium veritatis. Ad salvandos homines Legem dederat, Prophetas miserat : et quia sanandis languoribus haec remedia praecesserunt, ipsum se ad salutem eorum offerre hominibus Deus voluit. Porro homines Deum ipsum in substantia sua videre non potuerunt : spem vero homines suam ponere in solo homine non debebant. Quid ergo hic fieret ? Hominem sequi non debebant, homo sequendus non erat qui videri poterat : Deus sequendus erat qui videri non poterat. Ut ergo exhiberetur homini, et qui ab homine videretur et quem homo sequeretur, Deus factus est homo. Denique cum jam inter homines versaretur, et tribus Apostolis in secreto adductis medius astaret¹, subito eis in illa divini cultus claritate resplenduit : quod Apostoli qui praesentes erant, vix intueri pro humani affectus infirmitate potuerunt. Nasci humanitus voluit, ut nos in ipso nasceremur, et futuris cultoribus suis iteratae natiuitatis sacramenta sanciret : ut nos qui a natiuitate illa coarctati tenebamur obnoxii, Salvatoris nostri vestigia comitati, secundae natiuitatis praesidio certo potiremur ; quo in Deo et ex Deo nati, abrumperemus vincula mortis antiquae, cum pignus salutis Spiritum sanctum sumeremus. Ergo cum apparere hominibus Deus vellet, eosque quae prius mandaverat, docere etiam praesens cuperet, vim divinam assumpto homine temperavit, et posuit tenebras latibulum suum in circuitu suo, cum se tabernaculo carnis obtexit². Tali ergo et tam ineffabili sacramento, Christus Deus noster et homo habetur et Deus ; per matrem homo, per Patrem Deus. Sicque fit ut utrumque illud sit verum quod ait, « Pater major me est³ : » et, « Ego et Pater unum su-

¹ Matth. xvii, 1. — ² Psal. xvii, 12. — ³ Joan. xiv, 28.

» mus¹. » Nam Divinitate æquatur Patri, incarnatione subditur Patri.

III. Quærere tamen quidam solent, quomodo misceri potuit homo et Deus. Quærunt rationem hujus mysterii, quod semel factum est : cum ipsi nequaquam possint reddere rationem ejus quæ fit semper, id est, quomodo anima miscetur corpori, ut homo fiat. Ergo sicut corporea res incorporea conjungitur, ut homo efficiatur : ita homo conjunctus est Deo, et factus est Christus. Et tamen ut fieret Christus, duo illa incorporea, id est, anima et Deus facilius conjungi permiscerique potuerunt, quam miscetur una incorporea aliaque corporea, id est, anima et corpus, ut persona hominis existat. Quod si Deus creator cœli ac terræ, cum Deus esset, homo factus est, et humiliavit semetipsum usque ad mortem, mortem autem crucis², quanto autem superbire non debet terra et cinis? Videte, fratres, quantum se humiliavit propter homines Deus. Quantum se dejicere debet servus, quando ad tantam humilitatem descendit et Dominus? Quæ humilitas, charissimi, si plenissime ab hominibus possidetur, etiam ad charitatem usque proficiet. Nam dum alter alterum existimat superiorem, dilectio facit æqualitatem. Unde non se ipse homo despiciat, propter quem utique ista subire dignatus est Deus.

IV. Et ego quidem, fratres, pro quibus impendi et superimpendi cupio, licet magnos vos semper in conscientia mea fecerim; tamen majores quodam modo vos res mihi ista efficit, cum intendo quanta sit Domini mei pro homine dignatio. Vos utique estis Dominicæ incarnationis, vos Dominici sanguinis pretium, vos membra Christi, vobis caput Christus est : pro vobis nasci, pro vobis pati cuncta non distulit; crucem quoque ipsam ad

¹ Joan. x, 10. — ² Philip. 11, 7.

hoc pertulit, ut vos sibi in familiam coaptaret. Vos appellamini Christi fratres, vos appellamini Christi hæredes. Proinde, dilectissimi, unusquisque dignum se ipsum habeat, coram quo peccare non debeat : dignum se existimet, coram quo si delictum cogitaverit, erubescat. « Pretio enim magno empti estis : glorificate et portate » Deum in corpore vestro¹. » Hic pro vobis natus est, hic pro vobis oblatu est; hic etiam si digne agatis, habitat in vobis. Agamus ergo, meditantes in lege Domini die ac nocte, ut comprehendere eum, ut videre mereamur. Agamus, ut quia dignatus est descendere propter homines Deus, ad Deum homo possit ascendere.

SERMO CCCLXXII².

De Nativitate Domini, IV.

I. Novit fides vestra, charissimi, quæ hanc universam multitudinem congregavit, quia natus est nobis hodie Salvator. Natus est de Patre semper, de matre semel : de Patre sine sexu, de matre sine usu. Apud Patrem quippe defuit concipientis uterus : apud matrem defuit seminantis amplexus. Prima nativitas ex Patre naturam servavit : secunda nativitas ex matre gratiam seminavit. Illa tenuit majestatem divinæ substantiæ³, ista suscepit societatem mortalitatis humanæ⁴. In hac autem ideo venire dignatus est, ut fieret obediens usque ad mortem, et moriendo vinceret mortem. Utraque nativitas

¹ 1 Cor. xvi, 20. — ² Alias de Diversis 54. — ³ Philip. 11, 7. — ⁴ Cod. Cass. 106, fol. 117. In illa manens Christus sicut de illo scriptum est : « Ipse » est verus Deus, et vita æterna. » In hac autem, etc.

ineffabilis, utraque mirabilis. Quod enim cor humanum comprehendere, quæve lingua valeat explicare, quomodo natus sit Christus semper ex Deo, aut quomodo nuper ex utero? Quis intelligat coæternum Filio Patrem, quis eloquatur virginem matrem? illum sine initio, sine fine gignentem; istam sine libidine concipientem, sine corruptione parientem? Utraque nativitas mira est, quia divina est. Sive ergo illam, sive istam mens humana consideret, rectissime dicit: « Generationem ejus quis » enarrabit¹? » Et nos quid faciemus, fratres? Quoniam digne eloqui non valemus, tacere debemus? Absit a nobis, absit ut taceat lingua servi, quando Natalis est Domini. Dicamus ergo quod possumus, quod legimus.

II. Beatus David de Christo loquens, dicit in Psalmis: « In sole posuit tabernaculum suum, et ipse tanquam » sponsus procedens de thalamo suo, exultavit ut gigas². » Processit enim hodie de sacro thalamo, hoc est, beatorum virgineorum viscerum abdito incorruptoque secreto. Processit inde virginis filius, virginis sponsus: filius videlicet Mariæ, sponsus Ecclesiæ. Universæ enim Ecclesiæ loquebatur Apostolus, quando dicebat: « Aptavi vos uni » viro virginem castam exhibere Christo³. » Ad has tales nuptias Christi, Pater sponsi primum invitavit populum Judæorum. Sed quid ait Evangelium? « Qui invitati » erant, non fuerunt digni⁴. » Invitata est postea universarum Gentium multitudo, ipsa implevit Ecclesiam, ipsa accepit de mensa Dominica non viles epulas, aut ignobiles potus, sed ipsius pastoris, ipsius occisi Christi carnem prælibavit et sanguinem. Occisus est ad nuptias suas ipse innocens agnus, occisus est ad nuptias, et quoscumque invitavit, de carne sua pavit. Occisus epulas præparavit; resurgens nuptias celebravit. Occisus vo-

¹ Isaï. LIII, 8. — ² Psal. XVIII, 6. — ³ 2 Cor. XI, 2. — ⁴ Matthi. XXI, 8.

untariam pertulit passionem; resurgens dispositam duxit uxorem. In utero virginis humanam carnem velut arrham accepit: in cruce pretiosissimam dotem suum sanguinem fudit: in resurrectione atque ascensione sua æterni matrimonii foedera roboravit. « Ascendit enim in » altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus¹. » Quæ dona? Spiritum sanctum, per quem diffusa humanis mentibus charitate, inseparabiliter Christo tanquam viro suo adhæsit Ecclesia. Processit ergo hodie tanquam sponsus de sacro thalamo suo, et sicut exequitur Psalmus: « Exultavit ut gigas ad » currendam viam. » Processit ut sponsus, exultavit ut gigas. Pulcher et fortis: pulcher, ut sponsus: fortis, ut gigas. Pulcher, ut ametur: fortis, ut timeatur. Pulcher, ut placeret: fortis, ut vinceret. Ubi invenitur in Scripturis sacris sponsi istius pulchritudo? « Speciosus forma » præ filiis hominum: diffusa est gratia in labiis tuis³. » Ubi invenitur gigantis fortitudo? « Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio⁴. » Utrumque autem, id est, et pulchritudinem et fortitudinem in eo viderat et intellexerat Isaïas, cum dicebat: « Quis est iste qui venit ex Edom, rubor vestimentorum ejus ex Bosor, sic » speciosus in stola vestimenti cum fortitudine⁵? » Iste ergo Propheta, qui et speciosum dixit et fortem, sponsum noverat et gigantem.

III. Ergo, charissimi, « Exultavit ut gigas ad currendam viam. » Quam viam, nisi mortalem viam, quam dignatus est nobiscum habere communem? Ipsa est via, per quam genus humanum transit. Transeunt enim per eam veniendo nascentes, et abscedendo morientes. Et iste generis humani fluvius ab initio usque in finem ex-

¹ Psal. LXVII, 19. — ² Id. XVIII, 6. — ³ Id. XLIV, 3. — ⁴ Id. XXIII, 8. — ⁵ Isaï. LXIII, 1.

occultis naturæ venis jugiter manat. De isto fluvio rapido ac turbulento bibere dignatus est Christus. Modo audistis in Psalmo : « De torrente in via bibit¹. » Torrens iste produxit nos ad nativitatem, perduxit ad mortem. Quasi ex occulto fontis, abyssum maris suscepit Christus. Utrumque pro nobis, et natus et mortuus est. Et quia homines in medio hujus fluminis constituti, plerumque delectantur, mundi blandimentis et illecebris, quæ limo hujus torrentis involvuntur, atque in profundum inferni demergunt eos, qui dum transeuntes undas avide hauriunt, sic necantur, stare cupientes in torrente præcipitante, et in republica² quærentes fixa vestigia : ideo Dominus : « De torrente in via bibit. » Quid est : « In via » bibit ? » Transiens bibit. Bibit enim et transiit, non remansit : nec stetit in via peccatorum. Item mortem metuunt homines : quia necesse est præcipitari omnes hujus torrentis impulsu : Christus autem mortem quam sponte susceperat, timere non potuit ; ideo dictum est : « Et exultavit ut gigas ad currendam viam. » Descendit enim, et cucurrit : ascendit, et sedit. Nostis, quia sic confiteri soletis : Postquam resurrexit, ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris³. Hunc nostri gigantis excursus brevissime ac pulcherrime cecinit beatus Ambrosius in hymno, quem paulo ante cantastis. Loquens enim de Domino Christo, sic ait : « Egressus ejus a Patre, re » gressus ejus ad Patrem : excursus usque ad inferos, re » cursus ad sedem Dei⁴. » Hæc omnia, charissimi, si quæramus cur facta sunt, inveniemus facta pro nobis. Descendit enim, ut ascenderemus ; mortuus est, ut viveremus ; resurrexit, ut resurgeremus ; ascendit in cœlum, ut terrena contemnere, et cor sursum erigere disceremus.

¹ Psal. cix, 7. — ² Forte re labili. — ³ In Symbolo. — ⁴ Ex Ambrosii hymno verba desumpta.

Denique ut levaret post se spem nostram, levavit primo carnem suam : et ut speraremus hoc secuturum in nobis, illud præcessit quod accepit ex nobis.

SERMO CCCLXXIII¹.

De Epiphania Domini, I.

I. SOLEMNITAS quam hodie celebramus, propter manifestationem Domini Epiphaniæ Græcum nomen accepit. Hodierno quippe die Magis adorantibus tanquam primitiis Gentium, commendatur manifestatus, qui ante paucos dies traditur etiam natus. Lapis ille angularis, qui velut parietes duos, circumcisionis videlicet et præputii, hoc est, Judæorum atque Gentium, de diverso venientes in sua unitate copulavit, « Et factus est pax nostra, » qui fecit utraque unum²; » ut pastoribus Judæorum nuntiaretur, Angeli venerunt de cœlo; et ut a Magis Gentium adoraretur, stella refulsit e cœlo. Sive ergo per Angelos, sive per stellam, cœli enarraverunt gloriam Dei³; ut in ejus qui natus est gratia, enarrant eam etiam Apostoli, portantes Dominum sicut cœli, atque in omnem terram exiret sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum. Quæ quoniam et ad nos venerunt, credimus, propter quod et loquimur.

II. Multa igitur consideranda sunt, fratres, in hac, quam audivimus, Evangelica lectione. Magi veniunt ab Oriente, regem Judæorum requirunt, qui tot reges Judæorum nunquam antea quæsierunt. Requirunt autem,

¹ Alias de Diversis 66. — ² Ephes. ii, 14. — ³ Psal. xviii, 2.

non aliquem virilis ætatis, sive grandævum, humanis oculis, in excelsa sede conspicuum, exercitibus potentem, armis terrentem, purpura nitentem, diademate refulgentem, (vel de cruce sibi exultantem, in qua universos Martyres redimeret confitentem, vel ab inferis resurgentem, aut in cœlos ascendentem;) sed recens natum, in cunis jacentem, uberibus inhiantem, nullo ornatu corporis, nullis membrorum viribus, nullis parentum opibus, non sua ætate, non suorum potestate præstantem. Et quærunt regem Judæorum, a rege Judæorum; ab Herode (homine,) Christum (Deum et hominem; a terreno rege homine, regem cœlorum qui condiderat hominem:) a grandi parvulum, a claro latentem, ab excelso humilem, a loquente infantem, ab opulento inopem, a forti infirmum; et tamen (quamvis ab Herode persequente, sibi et aliis Christum dominantem,) a contemnente adorandum: profecto in quo nulla pompa regia videbatur, sed vera majestas adorabatur.

III. Denique Herodes timet: Magi desiderant. Regem illi cupiunt invenire, regnum metuit ille finire. Utrique postremo quærunt: illi per quem possint vivere, ille quem vellet occidere: ille in quem peccatum grande committat, illi qui omnia sibi peccata dimittat. Necat quippe Herodes parvulos multos, dum vult ad unius mortem pervenire. Et cum sævientissimam et cruentissimam cædem in tot innocentibus perfecit; se ipsum tanta iniquitate primitus interfecit. Interea rex noster (Christus,) Verbum (Dei) infans (Deus,) Magis illum adorantibus, parvulis pro illo morientibus, sive jacebat, sive sugebat; et nondum locutus, credentes inveniebat, et nondum passus, etiam Martyres faciebat. O parvuli beati, modo nati, nunquam tentati, nondum luctati, jam coronati. Ille de vestra corona dubitaverit in passione pro Christo,

qui etiam baptismum parvulis prodesse non existimat Christi. Non habebatis quidem ætatem, qua in Christum passurum crederetis: sed habebatis carnem, in qua pro Christo passuro passionem sustineretis. Nullo modo istos infantes desereret gratia Salvatoris infantis, qui venerat quærere quod perierat, non solum in carne nascendo, verum etiam in cruce pendendo, (ad inferos descendendo, et in cœlis ascendendo, et ad dexteram Patris sedendo.) Nam qui potuit natus habere prædicatores Angelos, narratores cœlos, adoratores Magos; potuit et illis ne pro eo hic morerentur præstare, si sciret illa morte perituros, et non potius majore felicitate victuros. Absit, absit, ut ad liberandos homines (Christus) veniens, de illorum præmio qui pro eo interficerentur nihil egerit, qui pendens in ligno pro eis a quibus interficiebatur oravit.

IV. Quid dicam de infelicitate Judæorum, qui Christum quærantibus Magis, etiam prophetiam indicem protulerunt, Bethlehem civitatem designaverunt, (quam ipsi non invenerunt?) Similes fabris Arcae Noë, aliis ubi evaderent præstiterunt, et ipsi diluvio perierunt: similes lapidibus milliariis, viam ostenderunt, nec ambulare potuerunt; (quia stolidi in via remanserunt.) Quæsitum est ab eis, ubi Christus nasceretur: responderunt: « In » Bethlehem Judæ. Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu, Bethlehem terra Juda, non minima es in du- » cibus Juda. Ex te enim prodibit rex, qui rector est » populum meum Israël¹. » Audierunt, et abierunt inquisitores; dixerunt et remanserunt doctores: et contrariis affectibus separati, illi facti sunt adoratores, illi persecutores. Nunc quoque Judæi simile aliquid nobis exhibere non desinunt. Nonnulli enim paganorum ut noverint Christum ante prophetatum, quando eis de

¹ Mich. v, 2, et Matth. ii, 6.

Scripturis testimonia clara proferimus, suspecti ne forte a Christianis ista conficta sint, malunt credere codicibus Judæorum : et sicut tunc Magi fecerunt, istos dimittunt inaniter lectitare, ipsi pergunt fideliter adorare.

V. Celebremus itaque exultantes in Domino festum diem Domini ; non solum quo est ex Judæis natus, verum etiam quo est Gentibus manifestatus. Juvat intueri omnia, et in unum adducta conspectum, animo cernere spectaculo spiritali. Nascitur Christus : virgo concipit, virgo parit, virgo nutrit ; adest sœcunditas, nec abest integritas. Angeli annuntiant, pastores glorificant, cœli enarrant, Magi desiderant, reges formidant, Judæi demonstrant, Gentes adorant : frustrantur sœvientes, coronantur infantes, admirantur credentes. Quæ est ista humilis celsitudo, infirmi fortitudo, parvuli magnitudo ? Profecto illud Verbum fecit hæc omnia, per quod facta sunt omnia. Verbum quod longe erat a nobis, caro factum est, ut habitaret in nobis¹. Agnoscamus itaque in tempore, per quem facta sunt tempora : et celebrantes ejus festa temporalia, præmia desideremus æterna.

SERMO CCCLXXIV².

De Epiphania Domini, II.

I. ANNIVERSARIA celebratio diei hujus, anniversarium Sermonem a nobis exigit ; debitum auribus et cordibus vestris. Hodie Salvator noster Magos ad se de tam longinqua gente perduxit. Venerunt ut adorarent infantem,

¹ Joan. 1, 14. — ² Alias de Diversis 67.

Verbum Dei. Quare venerunt ? Quia stellam inusitatam viderunt. Et unde eam Christi esse cognoverunt ? Videre enim potuerunt stellam ; numquid loqui eis potuit et dicere : Stella Christi sum ? Procul dubio aliter indicatum est per aliquam revelationem. Tamen inusitate rex natus erat, qui et ab alienis adorandus erat. Numquid non reges ante in Judæa erant nati, aut per universam terram in diversis gentibus ? Quare iste adorandus, et ab alienigenis adorandus, non terrente exercitu, sed in paupertate carnis, latente majestate virtutis ? Quando natus est, adoratus est a pastoribus Israëlitis, quibus eum Angeli nuntiaverunt : sed Magi non erant de gente Israël. Colebant Gentium deos, hoc est, dæmonia ; quorum fallaci decipiebantur potentia. Viderunt ergo quamdam stellam inusitatam, mirati sunt : quæsierunt sine dubio cujus esset signum, quod tam novum insolitumque viderunt. Et utique audierunt, profecto ab Angelis, ab aliqua admonitione revelationis. Quæris fortassis, ab Angelis bonis, an malis ? Christum quidem et angeli mali, hoc est dæmones, Filium Dei esse confessi sunt. Sed cur non et a bonis audierunt, quando in Christo adorando salus eorum jam quærebatur, non iniquitas dominabatur ? Potuerunt ergo illis dicere Angeli : Stella, quam vidistis, Christi est, ite et adorate eum ubi natus est, et simul indicate qualis et quantus natus. Illi autem hoc audito venerunt, et adoraverunt. Aurum, thus et myrrham obtulerunt, secundum consuetudinem suam. Talia enim solebant offerre diis suis.

II. Quood sane antequam facerent, antequam eum in civitate ubi natus fuerat invenirent, venerunt quærentes : « Ubi natus est rex Judæorum¹ ? » Nonne poterant etiam hoc revelatione cognoscere, sicut cognoverant illam stel-

¹ Matth. 11, 9.